

Сучасний етап модернізації дошкільної освіти вимагає від педагогів якісних змін в організації освітнього процесу. У оновленій редакції освітньої програми від 2 до 7 років «Дитина» сучасних дітей визначено як покоління «Альфа» — це діти цифрової ери, які вирізняються інтелектуальною та емоційною своєрідністю: їхній світ цінностей значною мірою підвладний онлайн-соціалізації, тому сучасні виклики життя є для них лише звичними умовами буття. У ситуаціях, де люди старшого покоління здатні впадати в паніку, вони залишаються спокійними і просто крокують уперед. Малюки трьох-чотирьох років успішно виконують завдання, які раніше використовували для тестування молодших школярів. Якщо раніше у дошкільників був добре розвинений наслідувальний рефлекс і вони намагалися повторювати дії за вихователем, то у сучасних дітей переважає «рефлекс свободи», тобто вони самі вибудовують стратегію своєї поведінки. Вони наполегливі й вимогливі, не терплять насильства, не чують вказівок і наказів дорослих, натомість мають високу самооцінку і власну філософію життя.

Освітня програма «Дитина» скерована на розкриття особливостей розвитку й світосприйняття сучасних дітей та знаходження шляхів до взаєморозуміння та взаємодії з ними.

Тому педагог дитячого садочка виступає як мотиватор особистісного розвитку дитини, а не хранитель стереотипів минулого.

Освітній процес має бути спрямований на задоволення потреб дитини в її сьогоденні й водночас на формування обріїв майбутнього через розвиток пізнавальних інтересів, емоційного інтелекту та комунікативних умінь.

Діяльність педагогів сьогодні має бути переорієнтована на щоденне опрацювання пізнавальних та особистісних проблем, пошук можливих рішень у спільній діяльності, застосування умінь з урахуванням соціальних, міжособистісних і предметних контекстів, постійно змінюваних умов та викликів життя, що забезпечує досягнення взаєморозуміння з оточуючим світом. Оновлений державний стандарт дошкільної освіти визначає цінності дошкільної освіти, серед яких щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства, визнання самоцінності дошкільних років, їхнього потенціалу, розвиток творчих задатків, здібностей дітей. Окреслені завдання ефективно вирішуються в закладі дошкільної освіти за умови використання сучасних форм організації роботи з дітьми.

Спілкування в колі

Досить ефективною формою організації дітей є спілкування в колі. Коло — не випадкова форма. Коло надихає, дарує відчуття єдності, дає змогу налагодити соціальну взаємодію між дітьми й дорослими, зберегти та посилити енергію спільної творчої діяльності, сформувати повагу до іншої точки зору. У колі педагог з дітьми може обговорювати майбутню діяльність, презентувати нові книги чи іграшки, говорити про проблеми, які хвилюють, спільно розробляти правила взаємин.

Коло як форма організації дітей використовується в усіх вікових групах. Кожне коло має свою тему, яка залежить від педагогічної ситуації. Тому коло можна розглядати як різновид кіл:

- коло створення емоційного настрою, концентрації уваги, психологічного комфорту;
- коло розширення інформаційного поля дитини;
- рефлексійне коло.

Методика проведення ранкового кола (ранкових зустрічей)

Діти із педагогом стають кружка. Усі звертаються одне до одного на ім'я, що допомагає створити атмосферу дружби та причетності до групи. Вітання забезпечує спокійний і розважливий настрій для такого елемента зустрічі, як обмін інформацією.

I. Вітання

Рекомендовані вправи:

Назви лагідно: «Привіт, Іриночко!», «Доброго ранку, Петрику!», «Вітаю тебе, Олюню!», «Рада тебе бачити, Микольцю!»;

Комплімент: «У тебе сьогодні красива сукня», «Твоя зачіска має привабливий вигляд», «Ти сьогодні — усміхнений»;

Незакінчене речення: «Мене радує сьогодні... твоя щира усмішка»; «Мені сподобався... будинок, який ти побудував», «Мені цікаво було... з тобою сьогодні гратися»;

Етюд душі: Дотиком руки одне до одного діти передають по колу «Радість» («Тепло», «Доброту» або «Настрій» (гарний, сонячний, суперовий, класнющий), «Усмішку» (дитячу, квіткову, сонячну, котикову, пташину, іграшкову).

Психогімнастика: «Наш Сашко», «Веселі друзі», «Сонечко».

II. Обмін інформацією

Діти висловлюють свої думки, обмінюються ідеями та пропонують важливі для них теми для обговорення. Діти мають змогу дізнатися щось одне про одного.

Обмін інформацією допомагає розвивати навички, які дають учасникам змогу навчатися впевнено говорити і слухати. Кожна дитина може ставити запитання чи коментувати, а той, хто говорить — реагувати, звертаючись безпосередньо до своїх ровесників. Доцільно провести запропоновані вихователем ігрові ситуації, рольові інтерв'ю «Розкажіть, про що цікаве ви дізнались учора ввечері?» або вправи «Заверши речення» («У мене сьогодні радісний настрій, бо...», «По дорозі до дитсадка я бачив (дізнався, зробив, почув...)»).

III. Щоденні новини

Завершальним елементом ранкової зустрічі є щоденні новини. Вони допомагають дітям активізувати індивідуальну роботу або діяльність у розвивальних предметно-ігрових осередках, тренувати навчальні навички, що сприяють розвиткові мовленнєвих та пізнавальних здібностей.

Орієнтовні форми взаємодії:
обговорюємо спільні справи на день, фіксуємо на екрані події (у вигляді малюнків, схем, символів);

розглядаємо дерево цілей (для тематичних проектів), формулюємо завдання чи перспективи на день;
визначаємо чергових і обсяг роботи для них; заповнюємо календар і графік погоди.

Ранкові зустрічі можна проводити за участю родин, що сприятиме відкритому спілкуванню і урізноманітненню формату психолого-педагогічної просвіти батьків.

Рефлексійні кола ранкового спілкування

Відмінність рефлексійного кола від традиційних методів групового спілкування, які зосереджені переважно на інтелекті, полягає у тому, що рефлексія допомагає звертатися до особистості дитини, її думок і почуттів, емпатійних і емоційних проявів, знань та інтересу до себе.

Форма рефлексійного кола націлена на те, щоб:

- створити умови для безпечного, затишного і комфортного спілкування з дорослим і однолітками; зняти психологічні бар'єри та скутість;
- забезпечити особистісно зорієнтований формат взаємодії дітей і дорослого;
- сформувати в дітей емоційну, чуттєву, комунікативну та рефлексійну культури, а також потребу і вміння бути внутрішньо вільним, прагнути до самопізнання;
- навчити дитину осмислювати власні дії та емоційні стани, оцінювати й аналізувати власний досвід, співвідносити його з думкою інших дітей;
- розвивати вміння рефлексійно слухати, співпрацювати, взаємодіяти з іншими;
- активізувати творчий потенціал дитини; виховувати в дітях уважність, доброзичливість, тепле ставлення одне до одного, відчуття спорідненості в групі однолітків.

Бажаним елементом рефлексійного кола є спеціальні ритуали:
дзвіночок;
музика на збір або музика-фон;
промовляння відповідних традиційних слів до початку і наприкінці.

Проведення рефлексійного кола вранці дає змогу:
вихователеві

- визначити, з яким настроєм дитина прийшла (не завжди це вдається зробити у перші хвилини зустрічі);
- з'ясувати, як дитина взаємодіє з однолітками;

дітям

- швидше адаптуватися одне до одного;
- налаштуватися на ігри та спілкування;
- навчитися бути відкритими і позитивними.

Приклад ранкового кола

Ритуал вітання.

Орієнтовні запитання:

З яким настроєм ти прийшов до дитячого садка? — розширити словник дітей поняттями, які позначають емоції і почуття: веселий, щасливий, радісний, задоволений, сумний.

Хто як хоче провести сьогодні час у дитячому садку?

Чим хто хоче займатися? — привчати дітей формувати власні потреби, визначати власні бажання, бачити перспективи.

Яким хочеш бути сьогодні? — формувати в дитини позитивне програмування: хочу бути наполегливим, творчим, старанним, людяним, жалісним, чесним, дружнім тощо.

Про що ти хочеш сьогодні дізнатися? — запитання ставлять після озвучення теми дня чи заняття.

Ритуал виходу із кола.

Приклад кола настрою

Ритуал вітання.

Орієнтовні запитання:

Який настрій у тебе зранку?

Що вплинуло на твій сьогоднішній настрій?

Який настрій у твого друга (зліва, справа).

Як ти його відчуваєш?

Чи передається настрій від одного до іншого?

Ритуал виходу із кола.

Приклад кола радості

Ритуал вітання.

Орієнтовні запитання:

Чи відчував ти сьогодні радість?

Коли?

Чи приніс ти сьогодні радість іншому?

Кому саме?

Яку радісну новину ти понесеш додому?

Як твоя радість вплинула на навколишній світ?

Що змінилося?

Ритуал виходу із кола.

Планування та проведення усіх компонентів ранкових зустрічей має відбуватися з урахуванням інтересів дітей та теми дня. В ЗДО варто поетапно вводити у ранкові зустрічі окремі їх структурні компоненти (протягом шести тижнів).

Освітня ситуація

Освітня ситуація — форма спільної діяльності педагога і дітей, яка планується і цілеспрямовано організовується педагогом з метою вирішення певних освітніх завдань. Призначення освітніх ситуацій полягає в систематизації, поглибленні, узагальненні особистого досвіду дітей. Особливістю освітньої ситуації є створення разом з дітьми певного освітнього продукту (результату). Такі результати можуть бути як матеріальними (малюнок, виріб, колаж), так і нематеріальними (нові знання, ідеї, переживання). Кількість освітніх ситуацій не регламентована, визначається вихователем, виходячи з освітніх завдань та особливостей розвитку дітей у групі.

Вихователь може створювати різноманітні освітні ситуації, що спонукають дітей застосовувати свої знання і вміння, активно шукати нові шляхи вирішення проблеми, проявляти емоційну чуйність і творчість. Запропоновані вихователем освітні ситуації ставлять дітей перед необхідністю зрозуміти, прийняти і вирішити поставлене завдання. При цьому активно використовуються такі прийоми: пояснення, вказівка, порівняння, повторення, підказка, виправлення помилок, нагадування, постановка запитань.

Для вихователя запропонована освітня ситуація є організованим моментом освітнього процесу, а для дитини — цікавою ігровою діяльністю, що потребує різних видів взаємодії (інтелектуальної, емоційної, комунікативної, рухової) задля досягнення результату.

Дітям четвертого року життя доцільно пропонувати розвиваючі освітні ситуації з гуманістичним змістом, як-от: «Знайдемо друзів цуценятку», «Зайченятко захворіло», «Допоможемо ляльці одягнутися на прогулянку» тощо. При цьому будуть вирішені такі завдання соціально-особистісного розвитку дітей, як: формування вміння дружити, допомагати іншому; розвиток культурно-гігієнічних навичок.

Освітня ситуація упродовж дня у молодшій групі може тривати до 10 хв, а їх кількість залежить від потреби.

Доцільними формами організації освітніх ситуацій є групова, підгрупова та індивідуальна. Робота в невеликих групах дає дітям змогу набути вмінь співпрацювати, узгоджувати свої дії з іншими, підпорядковувати їх спільній меті.

Алгоритм постановки та вирішення освітніх ситуацій

1. Постановка проблеми. Вихователь зацікавлює дітей ситуацією, пропонує питання.

2. Висунення припущень, гіпотез шляхом залучення до активної участі всіх дітей.

0. Вибір та перевірка припущень (спостереження, експеримент тощо).

0. Створення дітьми продуктів діяльності (малюнки, аплікації, ліплення, вироби, вірші, розповіді тощо, а також зміни особистісних якостей дітей).

0. Підбиття підсумків, оцінювання досягнень дітей.

Проектна діяльність

Проектна діяльність — особливий вид діяльності вихованців, яка спрямована на вирішення проблеми, пов'язаної зі створенням освітнього

продукту. В основі проектної діяльності лежить самостійна діяльність дітей (дослідницька, пізнавальна, продуктивна), в процесі якої вони пізнають навколишній світ і втілюють нові знання у реальні твори.

Проектну діяльність від інших форм організації освітнього процесу відрізняє практичне застосування дітьми нових знань і умінь; нежорстке формулювання завдань, їх варіативність, інтерес до діяльності. Проектна діяльність складається з таких елементів:

- завдання для дітей, сформульоване у вигляді проблеми;
- цілеспрямована дитяча діяльність;
- форми організації взаємодії дітей з вихователем і одне з одним;
- результат діяльності як знайдений дітьми спосіб вирішення проблеми проекту.

У ЗДО проектна діяльність може відрізнятися обсягом завдань, тривалістю, характером координації та контактів, формою проведення, видом діяльності.

Для дітей молодшого дошкільного віку характерна участь у невеликих за тривалістю та простих за результатом продуктивної діяльності тематичних мініпроектах, що організовуються частіше за участю батьків або спільно з батьками. Використовуються рольові та творчі види проектів: «Мої улюблені іграшки», «Умілі пальчики», «Тварини — наші друзі», «Півник і його родина», «Овочі», «Фрукти» тощо.

Міра участі вихователя у роботі над проектом визначається досвідом дошкільників. Так, на початковій стадії ознайомлення із цим видом діяльності вихователь є безпосереднім її керівником. Він планує діяльність дошкільників, організовує виконання дослідження, допомагає знаходити інформацію, вчить опрацьовувати її, стежить за дотриманням обумовлених термінів виконання проекту, спільно з дітьми організовує презентацію результатів, бере безпосередню участь в оцінюванні діяльності.

Метою кожного проекту є вирішення проблемної ситуації, пошук відповідей на актуальні для дітей чи проблемні питання, створення та презентація кінцевого продукту. Відповідно до природи дітей (за наявності комфортного, вільного і креативного освітнього середовища) на завершальному етапі реалізації проекту ними формуються нові проблемні особистісно-значущі запитання.

Реалізація будь-якого проекту відбувається поетапно.

Алгоритм проектної діяльності вихователя і дітей

На підготовчому етапі вихователь має зробити такі кроки:

1. Сформулювати проблему проекту, сюжетно-ігрову ситуацію. Визначити мету, завдання та очікувані результати проекту.
2. Продумати форму презентації проекту (виставка, свято, гра- драматизація, сценарій казки, колекція, енциклопедія тощо).
3. Розробити орієнтовний хід проекту (продумати його гнучкість та варіативність відповідно до запитів і можливостей дітей).
4. Розробити зміст занять, ігор, прогулянок, спостережень та інших видів діяльності, пов'язаних із темою проекту. При цьому особливу увагу потрібно приділити організації розвивального середовища в групі та закладі дошкільної освіти в цілому.
5. Передбачити варіативність засобів, методів та прийомів роботи з дітьми.

Етап реалізації дітьми проектної діяльності передбачає постановку **проблеми** у групі; її обговорення та визначення завдань; роботу над проектом, презентацію продукту діяльності; аналіз ходу роботи над **проектом** та постановку нової проблеми.

Критеріальні вимоги щодо проектної діяльності дошкільників:

- наявність освітньої проблеми, яка відповідає запитам та інтересам дітей;
- моделювання умов для виявлення проблеми вихованцями;
- постановка проблеми;
- пошук шляхів розв'язання проблеми;
- дослідницький характер розв'язання проблеми;
- презентація проекту;
- надання можливостей для самовираження кожного учасника проекту;
- самостійність у процесі пошукової роботи;
- прикладне значення результату проектної діяльності;
- педагогічна цінність проектної діяльності (здобуття знань, оволодіння уміннями, розвиток особистих якостей тощо).

Прогулянка

Для дошкільників прогулянка має велике значення з точки зору зміни видів діяльності, забезпечення позитивного емоційного стану і задоволення потреби у руховій активності. Для вихователя це оптимальний час для всебічного гармонійного розвитку дітей, виховання базових якостей особистості.

Тривалість прогулянки у кожній віковій групі залежить від сезону. Для перебування дітей на свіжому повітрі відводиться приблизно до чотирьох годин на день. Улітку цей час максимально збільшується з перервами на харчування та сон.

У закладі дошкільної освіти планують дві прогулянки: денну (після ігрових занять) та вечірню (після полуденку/вечері). Освітня програма «Дитина» рекомендує батькам проводити ще одну прогулянку спільно з дитиною упродовж однієї години з 19.00.

Під час планування прогулянки основне завдання вихователя полягає у забезпеченні активної, змістовної, різноманітної та цікавої для дітей діяльності. Зміст діяльності дітей на прогулянці залежить від часу доби, пори року, погоди, тематики тижня, попередньої освітньої діяльності, інтересів та віку.

Структурно прогулянка включає в себе:

- ігри: рухливі, дидактичні, будівельно-конструктивні, сюжетно-рольові;
- спортивні вправи;
- спостереження за явищами природи;
- експериментування;
- працю в природі та на майданчику;
- індивідуальну роботу / особистісно зорієнтоване спілкування;
- самостійну діяльність дітей за їх вибором.

Доцільно облаштувати дослідницьку й ентомологічну (для спостереження за комахами) ділянки для здійснення дітьми самостійної пошукової діяльності та

нескладного експериментування. Зокрема, це може бути город, клумба, метеорологічна міністанція.

Самостійна діяльність на прогулянці є корисною для дітей лише в оптимально створеному розвивальному середовищі. Тоді діти досягають певного рівня самостійності в різних видах діяльності: ігровій, комунікативній, руховій, пізнавально-дослідницькій, продуктивній, трудовій тощо.

У літній період більшу увагу слід приділяти тематичним пізнавальним прогулянкам за межі закладу дошкільної освіти та екскурсій.

Екскурсія

Екскурсія є особливою формою організованої освітньої діяльності. Цінність екскурсії полягає у безпосередньому ознайомленні дітей з явищами природи в їх природних взаємозв'язках, з рослинами і тваринами у середовищі їх існування, з культурними об'єктами та діяльністю дорослих.

Ознайомлення з новими об'єктами на екскурсіях поєднуються з розширенням словника, розвитком мовлення. Сприймання яскравих пейзажів, що супроводжується образним словом вихователя, пробуджує у дітей відчуття краси, виховує любов до природи.

Дня дітей молодшого дошкільного віку проводять екскурсії-огляди в межах закладу дошкільної освіти, під час яких відбуваються ознайомлення з його ділянкою (рослинним і тваринним світом), приміщеннями, а також спостереження за роботою працівників (кухаря, лікаря, двірника).

Освітня подорож

Освітня подорож — форма спільної партнерської діяльності дорослого з дітьми, що передбачає ознайомлення дошкільників з реальними або віртуальними об'єктами довкілля, активізує діалогічну форму спілкування, розвиває навички дослідницької діяльності.

Освітня подорож відрізняється від екскурсії тим, що передбачає постановку проблемного питання, отримати відповідь на яке діти можуть лише на основі зібраної ними інформації. Об'єктами освітньої подорожі можуть стати: вулиці, будівлі, пам'ятники архітектури, мости, транспорт, магазини, парки, сквери, річки тощо. Педагог разом з дітьми розглядає досліджуваний об'єкт, висуває ідеї, обговорює різні думки. Детальна інформація про об'єкт дослідження надається педагогом тільки в тому випадку, якщо про це просять діти.

Під час освітньої подорожі поєднуються різні види діяльності дітей (спостереження, дослід, дидактичні ігри, пошук та аналіз інформації тощо).

Тривалість освітньої подорожі визначають вік і психофізіологічні особливості дошкільнят. Часові межі — від одного дня до тижня.

Тематика подорожей залежить від віку дітей, їх інтересів та освітніх завдань.

Квест

Квест — форма активної взаємодії педагога і дітей, пригодницька командна гра, що сприяє формуванню вмінь вирішувати ігрові пошукові завдання на основі вибору альтернативних варіантів дій в контексті реалізації певного

сюжету. Така форма роботи поєднує у своїй структурі елементи мозкового штурму, тренінгу та гри. За допомогою квестів можна ознайомити дітей з новою інформацією, закріпити набуті знання, відпрацювати вміння.

Суть гри полягає в тому, що команди гравців, переміщуючись від зупинки до зупинки у реальному або віртуальному просторі, виконують завдання, об'єднані спільним сюжетом. Особливість такої організації ігрової діяльності полягає в тому, що, виконавши певне завдання, діти отримують підказку до виконання наступного. Це мотивує їх до подальшого пізнання і дослідження. Виконавши всі завдання, діти досягають мети.

Геокешинг

Геокешинг — захоплююча командна гра, в якій присутні подорож, знаходження місця розташування заданих об'єктів, пошук інформації про об'єкти для отримання відповідей на питання. Її мета — розвиток допитливості та пізнавальної активності дітей, уміння орієнтуватися у просторі, спілкуватися і знаходити в результаті спілкування потрібну інформацію.

Це туристична гра, суть якої полягає в пошуку схованок і скарбів. Головна особливість геокешингу — це те, що схованки створюються в місцях, які мають природну, історичну чи культурну цінність. З дітьми дошкільного віку використовуються тільки елементи цієї гри.

Діти молодшого дошкільного віку грають у спрощену квест-гру, яка готує їх до геокешингу. Вони «ходять в гості» один до одного і виконують елементарні завдання.

Дитяче експериментування

Дитяче експериментування — форма організації активної перетворюючої діяльності дітей. Мотивом дитячого експериментування є отримання нових знань і відомостей про об'єкт.

У закладах дошкільної освіти експериментальна діяльність включає в себе безпосередньо організовану діяльність з дітьми (планові експерименти), спільну діяльність із дітьми (спостереження, працю, художню творчість); самостійну діяльність дітей (працю в лабораторії) та спільну роботу з батьками (участь у різних дослідницьких проектах).

Мінімузей

Ефективним засобом розвитку пізнавальних інтересів може стати створення мінімузею в групі (насіння, хліба, гудзиків, листівок, ляльки, транспорту тощо). Будь-який предмет мінімузею може підказати тему для цікавої розмови.

Ігри з вільними матеріалами

Вільні матеріали — різноманітні доступні дрібнички, невеликі однорідні предмети, наявні в довкіллі у великій кількості; природні й побутові матеріали, які можна використовувати в різні способи. Це гудзики, стрічки, намистинки, мушлі, камінці, пісок, корки від пляшок, коробки, шишки, жолуді, палички тощо.

Переваги вільних матеріалів: привабливість, відкритість, мобільність, економічна й екологічна доцільність. Розвивальні можливості: створення умов для активного навчання; розвиток творчого мислення; фізичний соціально-емоційний та інтелектуальний розвиток.

Гра-стратегія

Гра-стратегія — складна, багатопланова діяльність, яка передбачає не тільки усвідомлення ігрового задуму, сюжетної лінії, а й уміння планувати свої дії, бачити кінцевий результат, дотримуватися плану і злагодженої роботи в команді.

Особливість гри полягає в тому, що в її основу покладено інтригу, реальну проблему, конкретну мету, для реалізації якої необхідно об'єднати зусилля. Гра не лімітована в часі, вона може тривати протягом кількох днів, причому гравці повертаються до самого початку, змінюючи деякі обставини, розігруючи нові конструктивні способи розв'язання проблем, що виникають. Варіанти сюжетів гри: «Купуємо речі», «Будуємо дім», «Зустрічаємо гостей», «Готуємо піцу» тощо.

Дозвілля

Дозвілля — сукупність видів діяльності, що організовані дорослим для задоволення фізичних, інтелектуальних, соціальних і культурних потреб дітей. Це, зокрема, спортивні (ігри, естафети, свята, розваги); інтелектуальні (вікторини, турніри, лото, кросворди, ребуси, шаради); музичні та літературні (музичний калейдоскоп, вечори загадок, зустрічі з цікавими людьми).

Творча майстерня

Творча майстерня — сучасна форма освітньої діяльності, яка дуже подобається дітям. Її можна розглядати як модель взаємодії дитини з навколишнім середовищем, шлях набуття соціального досвіду через творчу діяльність.

Музично-театральна та літературна вітальня

Музично-театральна та літературна вітальня — форма організації мистецької діяльності дітей, що передбачає слухання, обговорення, інсценізацію літературних і музичних творів, співтворення дітей і дорослих, зустрічі з письменниками, видавцями, композиторами, співаками, художниками, акторами та ін.

Мистецькі (арт), або художньо-педагогічні спілкування (мистецькі заняття)

Мистецькі (арт), або художньо-педагогічні спілкування (мистецькі заняття) - особлива, емоційно зорієнтована форма спілкування на основі мистецької діяльності. Мистецькі, або художньо-педагогічні спілкування передбачають інтегровану мистецьку діяльність, у якій може бути домінуюча: “free painting” (вільне малювання), пластичне, конструктивне, музичне, театральне, літературне образотворення. Пріоритетом таких спілкувань є створення образу дітьми з самостійно вибраних засобів, способів, матеріалів.

Принциповою позицією застосування технології образотворення є *уникання готових конспектів*. Прив'язаність до тексту не лише не поживляє атмосферу

будь-якої освітньої форми роботи, а й стримує педагога у виявленні емоційних реакцій, які іноді бувають важливішими, ніж інформація.

Самостійна художня діяльність (СХД)

Самостійна художня діяльність дітей, як різновид будь-якої самостійної діяльності, ініціюється самою дитиною. Зазвичай відбувається у другу половину дня. СХД буде ефективною за умов, якщо педагог пам'ятатиме, що планувати потрібно: 1) максимально можливе предметно-просторове забезпечення самостійної художньої діяльності дітей; 2) широкий вибір можливостей для втілення дитячого задуму; 3) не вид діяльності дитини, а тему, навколо якої будуть розгортатися дії; 4) свою участь у перебігу дитячої діяльності, а не конкретні кроки дітей; 5) діяльність, у якій дитина може проявити свободу вибору, а не перетворювати СХД у додаток до заняття з образотворення; 6) орієнтовні центри за інтересами й потребами вихованців (художньо-мовленнєвий, музично-хореографічний, художньо-ігровий, театралізований, конструкційний тощо).

Трудова діяльність

Трудова діяльність — цілеспрямований процес формування у дітей трудових навичок і вмінь, знань про професії й почуття поваги до праці дорослих. Ознайомлення дітей із працею дорослих відбувається у процесі демонстрації різних видів праці, а також безпосередньої організації спільної діяльності дорослих і дітей. Навичками трудової діяльності діти оволодівають під час самообслуговування, господарсько-побутової праці (чергування, трудові доручення, колективна праця) та праці в природі.

Алгоритми постановки та вирішення освітніх ситуацій детально розписані у розділі – «Сучасні форми організації освітнього процесу» у програмі «Дитина» (стор.36-53), яка має стати вірним другом і помічником кожного вихователя при організації освітнього процесу.